

Ольга СМОЛЬНИЦЬКА – письменниця, перекладачка, науковець, літературний критик. Кандидат філософських наук. Старший науковий співробітник Київського літературно-меморіального музею Максима Рильського. Член Національної спілки письменників України (з 2012 р.), Українського Кіплінгівського Товариства (з 2017 р.), ІСОМ (Міжнародної ради музеїв, з 2018 р.). Живе в місті Бучі Київської області.

Авторка понад 200 наукових публікацій в Україні, США, Канаді, Австрії, Німеччині, Польщі, Чехії, Грузії; восьми україномовних книг – монографії «Філософсько-методологічні засади літературознавчих досліджень в Київському університеті кінця XIX – початку XX ст.» (2013), художніх збірок «Ангел ночі», «Відшукаю мінливу комету» (обидві 2009), «Чорний метелик» (2010), «Мандрівник» (2011); книги телесценаріїв, есеїв, статей «У пошуках коріння» (2010), «Лілеї для Ніли» (2012, пам'яті Ніли Зборовської), електронної збірки поезій «Стиглий виноград» (2017). Активно друкується в періодиці. Лауреатка багатьох літературних конкурсів і премій.

Вибрані поезії й телесценарії мисткині перекладені англійською, іспанською, німецькою, польською, португальською, російською мовами (перекладачі: Віра Вовк (Селянська) – Ріо-де-Жанейро; Лідія Крюкова-Качуровська – Мюнхен; Олена Криштальська; Наталя Бйорнер – Ляйпциг; Гергард Гентнер та ін.). Видавалися в Німеччині, Чехії, Словаччині, Бразилії.

ПОЕЗІЯ: ЛЕГЕНДА І ЖИТТЯ

(кавказький колорит)

Аварській поетесі Анхіл Марін з Ругуджа (1840 чи 1847–1905) за критичні пісні, які не сподобалися старшині громади, зашили рота, але жінка розірвала шви й далі співала, акомпануючи собі на бубні. Проте ця оповідь – лише легенда. Як кажуть, є просто аварська ідіома «зашити рота» (тобто заткнути). Хоч у тому селі досі показують могильну плиту (до якої буцімто прив'язали поетесу), як і прірву, куди нібито скинули

Анхіл Марін, але насправді жінку ніхто не нівець і не вбивав – вона довго прожила. Її нащадки спростовують легенду. Проте вигадка надихнула на творчість не одного митця.

Ще одне несправджене убивство –
Якого так мені бажаєш ти.
О, надто доброзичливе безчинство –
Припнути до могильної плити.

Ще одна несправджена розплата:
Не так в легенді страшно, як в житті.
Вуста зашити – я, вже винувата,
Могильній довіряюся плиті.

Але нехай – щоб ви були готові,
У цьому світі хаосу й безумств,
Бодай одну всотати краплю крові,
Що в мене рветься бризкою із уст.

Перейде кров у зірвані гранати,
Пролитою розділиться на двох.
Ось епос, що мені складала нарті¹,
І ось підземний, дуже гідний бог.

Хай ланцями прикутий Амірані²
(Я бачу обрис в'язня на стіні),
Та чорний кінь, божественний Мерані³,
Являтиметься творчістю мені.

Нового боїтеся сплеску крові,
Вбачаєте у віршах тіні зла,
Загоювати рану не готові,
Бо хворості зцілятиме – стріла.

А нині – тонше: заздрі гнилозубі
Не чинять надто грубо, – зрозумій.
Натомість, наче пошестю, у згубі
Отрутою прищеплюють застій.

Не відаю, чиї звичаї гірші,
Позбулися-бо мудрі простоти, –
Щомиті-бо приковуєте вірші
Незримо до могильної плити.

І ці незримі – не міфічні пута.
Я втомлена від хаосу й безумств...
Ні, не було Анхіл Марін прикуто,
І їй повік не зашивали вуст, –

¹ *Нартський епос* (про героїчне плем'я нартів) належить осетинам, адигам та іншим кавказьким народам. Його персонажі – боги й герої. Один із них – підземний бог смерті (в осетинів – Барастир). (Тут і далі примітки авторки.)

² *Амірані* – герой грузинського епосу, долею і карою схожий на Прометея. Але, на противагу античному герою, іще не звільнений.

³ *Мерані* – у грузинських романтиків аналог Пегаса.

Та нині всі, народжені зі мною,
Німіють од незримої змії,
Запущеної заздрістю в напою...
Але зашито губи не мої.

Хтось інший – доброзичливо зашиє,
Не відаючи, трутки піділлє...
Найгірше – доброзичливості змії,
Незримі цвяхи – начебто мале...

Збагніть: є над могилами і чисте, –
Вас наново навчаю вірша я...
Повідай, не задушений мій хисте,
Що зараз іменинниця – земля⁴,

Що зараз, може, будемо готові
Мерців оддати – мертвим, на гробки.
Ось бризка вам невидимої крові,
Що вплетена в народжені рядки.

17.06.2019, Духів день. Буча

ГРАНАТОВА КВІТКА

*Пам'яті Анатолія Франса («Боги прагнуть»⁵
і під враженням від пісні “We shall overcome”⁶)*

Забуте сновиддя, півстерте сновиддя,
Мов натяк – вуаль, грубо здерта людьми...
Проте на це створене вами непліддя
Повернемось ми.

Орати й непліддя оце торувати –
Різниці між цвітом нема і кістками.
Та для палахкого суцвіття гранату –
Повернемось ми.

Нав'язливий сон – мов закови, мов грати...
Ножем гільйотини – дарунок прийми.
Та кров'ю – не леца, не часу розплати,
А всохлого, та пломінкого гранату,
Повернемось ми.

Судилище крові – узилище дике.
Я вдячна за квітку – гранатну візьми.

⁴ За народним православ'ям, на Духів день (наступний день після Трійці, завжди понеділок) земля – іменинниця, тоді її гріх кривдити, працювати на ній.

⁵ У романі А. Франса «Боги прагнуть» (українською переклав В. Підмогильний) головний герой, художник Еварист Гамлен, який стає присяжним і посилає невинних на гільйотину, божеволіє та приймає гранатову квітку (знайдену в несправедливо засудженого дворянина Жака Мобеля) за червону гвоздику, нібито давній подарунок від Елоді – нинішньої коханої митця. Вважаючи, що саме Мобель був спокусником цієї жінки, Еварист прирікає його на страту. Правда виявляється надто пізно: Елоді зізнається, що не знала Мобеля.

⁶ “We shall overcome” («Ми все подолаємо») – американська пісня протесту на мотив релігійного гімну. Одне з найбільш пронизливих виконань належить Джоан Баез (Joan Baez).

Безумні сліпці досі вірять в помилку:
Вважають, що це не гранат, а гвоздика –
Та, всупереч і мракобіссу, і крику,
Повернемось ми.

24.08–25.08.2016, Буча

СОН ПРО ВІРШ, НАПИСАНИЙ КРОВ'Ю

Так, снилося, що пишеться – стріла.
Надрізи-вірші – пишеться все кров'ю.
Що ж, це банально, як і дзеркала,
Як вірш, мені накреслений війною.

Рука – надріз – і стріли замість пер.
Я власних бачу недругів – недуги.
Вві сні все просто – образи химер,
І дух не терпить сірості й наруги.

Є перемога. Це твій маєстат.
Від нападу рятуєшся стрілою.
Я вбила мору – як і маренят⁷.
І всі хвороби зв'яні марою.

5.06, Віддання Паски – 10.06.2019, Буча

* * *

Вони тобі влаштують
Персональний концтабір –
Дуже чемно,
Усміхнено,
Зо всім сервісом,
Накрохмалені,
Чигаючи бодай на одну сльозу
Зі скелець твоїх нордичних очей.

24.10.2018, Буча

СМЕРТІ

Це починалось
Удосвіта людства.
Потім – розквітло,
Немовби чумою,
Плодом заразним
Достигло воно.
Перше – це Авель,
А потім – усі.
Далі – ще гірше:
То Сильвія Плат
(Чадного газу отруєна змієм),
То – Ингеборг⁸,

⁷ *Маренята*: за германо-скандинавською міфологією в жіночого втілення нічних жахить, мари, було дев'ять дочок. Так само – у слов'янської богині Марі (Мори).

⁸ *Ингеборг Бахман* (1926–1973) – австрійська письменниця, дослідниця філософії. Загинула в Римі. Вважається, що вона заснула, не погасивши сигарету, але є версія, що це не так, тобто обставин не з'ясовано. Ліна Костенко присвятила пам'яті І. Бахман «Баладу про дим».

Що на прізвище Бахман
(І не дізнались, той звідки вогонь,
Як і чому не згасили цигарку:
Надто-бо племінь тоді страйкував,
Наче з плящини то звільнений дух).
Штучними квітами
Бавтеся з віршів
(Цвіт – паперовий).
Далі – смерті нові:
Надто подібний кінець до кінця,
Як був кінець Соломії Павличко.
Потім – коли у світі відійшла
Ніла Зборовська.
Ні, годі, не можу!
Кожна і кожен згоряли тоді –
Так, ізсереди.
Жар і вода, попіл – недуга,

І газ, і хвороба...
Все, що могли дарувати, – це текст.
Австрія сном повівала незримо:
Архітектура – житло – як і твір,
Чи громадянство,
А потім вона
Подарувала не кров, а інакше –
Психоаналіз.
Смерть огорнули в незвіданий текст.
І дарували нам тексти на згадку.
Наша задача – щоб текст не згорів:
Чи у Майданеку, чи як пальне,
Чи як метелика
Смерть
Паперова.

10.02.2019, Буча

ПЕРЕМОЖЦІ ХІІ ЩОРІЧНОГО КОНКУРСУ «КРАЩА КНИГА ПОЛТАВЩИНИ» КРАЩЕ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА – 2019

I місце

Ми з ними – в одному човні. Оповідки про тварин / упор. Г. Антипович (Дениско). Полтава: ФОП Говоров С. В., 2019.

Збірка новел, бувальщин, мініатюр, віршів про домашніх і диких тварин, про радість співжиття з ними у згоді із законами природи та біль від порушення цієї гармонії. Для широкого кола читачів – і дорослих, і юних.

II місце

Пустовгар Г. Нащо равликові хатка? Полтава: «Полтавський літератор», 2019.

Твори познайомлять малечу з правилами поведінки, азами нотної грамоти, традиційною кухнею, назвами тварин і птахів, музичних інструментів, спонукають поміркувати над нібито буденними речами і явищами.

III місце

Нездойминога В. Небилиці для Оленки. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2019.

Книжка поведе маленьких читачів у світ легкого гумору, збагатить їхнє мовлення. А дорослим навіє теплі спогади про дитинство, яке назавжди лишається в пам'яті кожної людини.